

Kwaliteitsinstituut – 7 mei 2013

Naar een nieuw concept van 'Gezondheid'

Daniëlle Branje MSc. & Machteld Huber, arts
Louis Bolk Instituut, Driebergen
www.louisbolck.nl

Louis Bolk Instituut

Sinds 1976

Onderzoek in duurzame landbouw,
voeding & gezondheid
gebaseerd op **systemdenken**.
65 medewerkers in NL & Afrika.

Ons streven: Verbanden leggen

LOUIS BOLK

Bijvoorbeeld: Is er een verband tussen het voer van de koe en de gezondheid van onze kinderen?

De aanleiding

- Effect van type voeding op de gezondheid van kippen (als model voor de mens)
- Wanneer is een kip gezonder?
- De huidige WHO definitie

“Health is a complete state of physical, social and mental wellbeing, and not merely the absence of disease or infirmity”

bleek ontoereikend om te bepalen welke kip gezonder was

Onderzoek naar nieuw concept van gezondheid door Machteld Huber

Voor haar werk ontving zij in 2012 een 'ZonMw Parel'.

Filmpje: naar een nieuw concept van gezondheid

<http://youtu.be/eNIVJptxJu0>

Resultaat:

Voorstel voor een nieuw 'algemeen concept'
voor gezondheid:

***“Health as the ability to adapt
and to self manage,
in the face of social, physical
and emotional challenges”***

Het vervolg

Daarna de opdracht van ZonMw om het algemene concept

'Health as the ability to adapt and to self manage'

verder uit te werken.

In totaal werden 7 stakeholder domeinen benaderd:

1. Patiënten
2. Behandelaars
3. Beleidsmakers
4. Verzekeraars
5. Public Health actors
6. Burgers
7. Onderzoekers

Onderzoeksvraag

Wat betekent dit concept voor verschillende stakeholders in de gezondheidszorg en hoe kan het geoperationaliseerd worden?

Methode

Kwalitatief deel

semi-gestructureerde interviews, focusgroepen en workshops

Kwantitatief deel

vragenlijsten (N=1938)

Wat betekent het concept voor de stakeholders?

Het oordeel over het concept:

- **Positief:**
 - De mens staat centraal, niet de ziekte.
 - Ik voel mij als patiënt in mijn kracht aangesproken, in plaats van in mijn zwakte.
- **Negatief:**
 - Kan iedereen dit wel?
 - Moet iedereen het zelf maar uitzoeken of is er aandacht voor de sociale omgeving?
 - Waar blijft de ziekte?

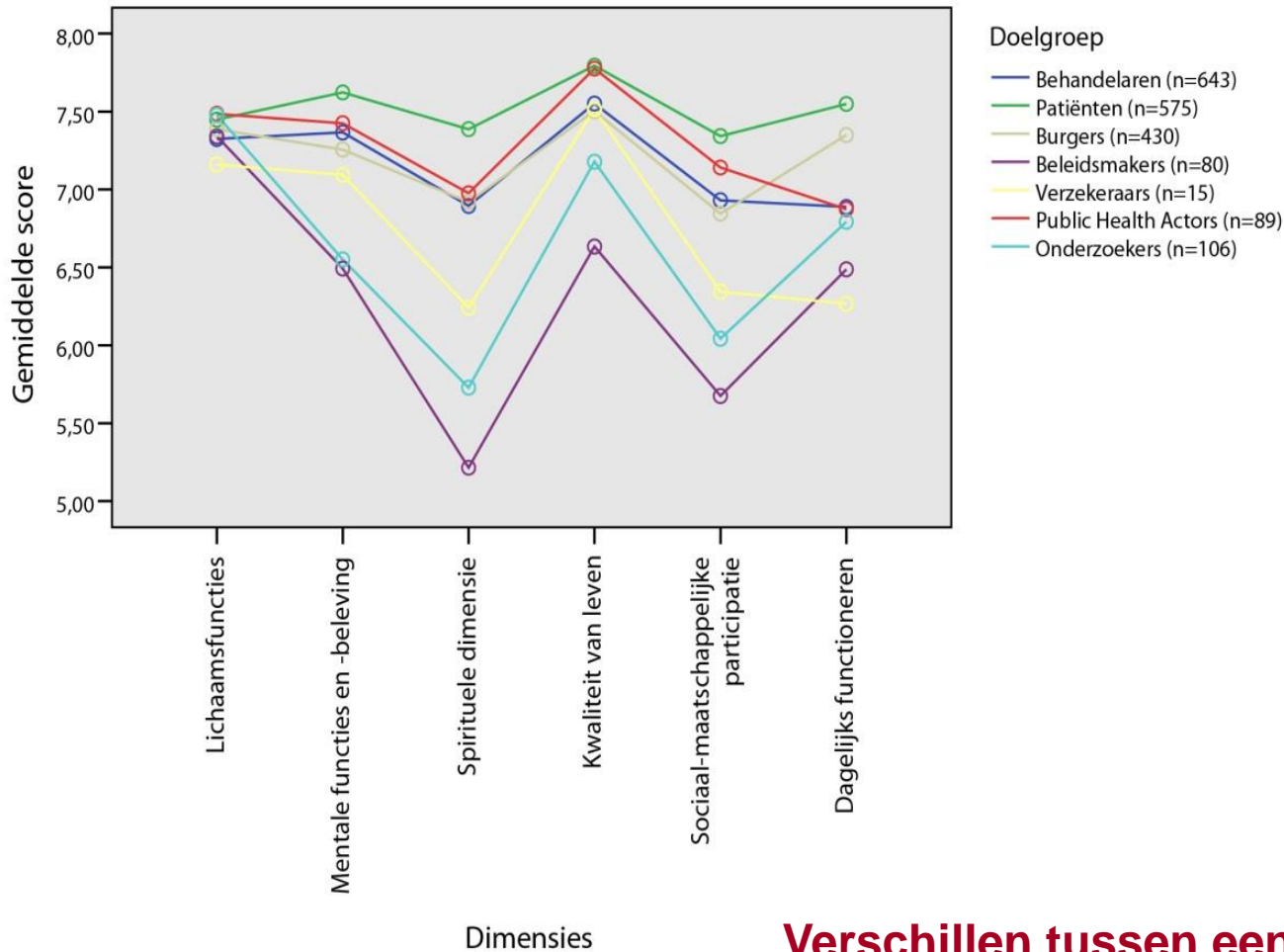
Waaraan leest u iemand zijn gezondheid af?

556 Indicatoren van gezondheid geordend in **zes hoofddimensies** van gezondheid, nader gedifferentieerd in **32 aspecten** :

- **Lichaamsfuncties**
- **Mentale functies en -beleving**
- **Spirituele dimensie**
- **Kwaliteit van leven**
- **Sociaal-maatschappelijke participatie**
- **Dagelijks functioneren**

In hoeverre zijn de dimensies onderdeel van gezondheid?

Gemiddelde score per dimensie voor de verschillende doelgroepen

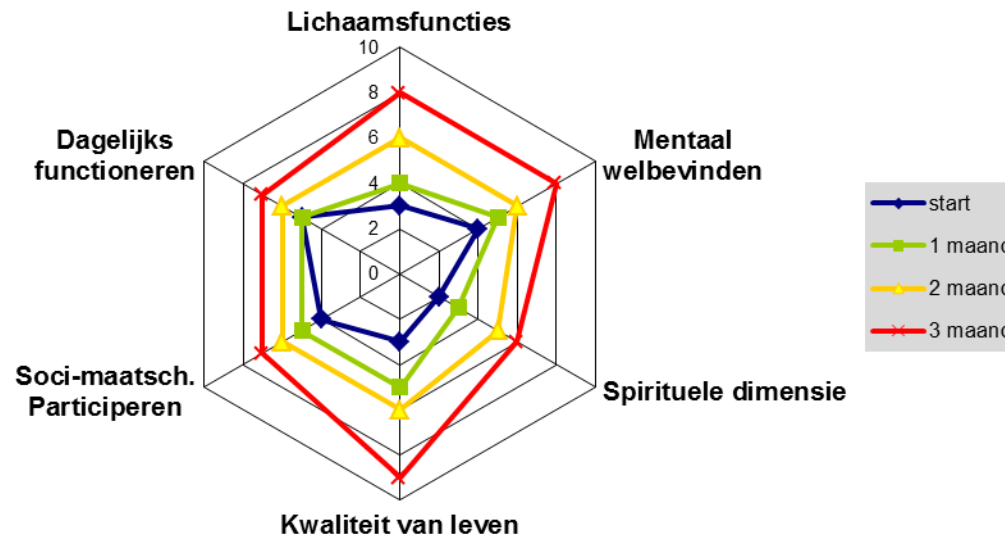
Verschillen tussen een brede en smalle opvatting over gezondheid!

Uitwerking van het concept

Hoe operationaliseren?

- **Visualiseren** van de zes hoofdimensies.
- Zodanig labelen dat deze opvatting over gezondheid zich duidelijk onderscheidt van 'gezondheid als afwezigheid van ziekte': **Positieve gezondheid!**

Pijlers voor Positieve Gezondheid

De volgende stap: In pilots verder ontwikkelen!

Dank voor uw aandacht!

Daniëlle Branje MSc.
d.branje@louisbolk.nl
Machteld Huber, arts
m.huber@louisbolk.nl

Louis Bolk Instituut, Driebergen
www.louisbolk.nl

Kwaliteitsinstituut – 7 mei 2013

Naar een nieuw concept van 'Gezondheid'

Workshop

Drs. Daniëlle Branje & Machteld Huber, arts
Louis Bolk Instituut, Driebergen
www.louisbolk.nl

Resultaten:

556 Indicatoren van gezondheid geordend in **zes hoofddimensies** van gezondheid, nader gedifferentieerd in **32 aspecten** :

- **Lichaamsfuncties**
- **Mentale functies en -beleving**
- **Spirituele dimensie**
- **Kwaliteit van leven**
- **Sociaal-maatschappelijke participatie**
- **Dagelijks functioneren**

De verschillende aspecten van de hoofddimensies van gezondheid:

Lichaamsfuncties:

Medische feiten, medische waarnemingen, fysiek functioneren, klachten en pijn, energie ervaren

Mentale functies en -beleving:

Cognitief functioneren, emotionele toestand, eigenwaarde/zelfrespect, gevoel controle te hebben/manageability, zelfmanagement en eigen regie, veerkracht/resilience & 'sense of coherence'

Spirituele dimensie:

Zingeving/meaningfulness, doelen/idealen nastreven, toekomst perspectief ervaren, acceptatie

Kwaliteit van leven:

Kwaliteit van leven/welbevinden, geluk beleven, genieten, ervaren gezondheid, lekker in je vel zitten, levenslust, balans

Sociaal-maatschappelijke participatie:

Sociale en communicatieve vaardigheden, betekenisvolle relaties, sociale contacten, geaccepteerd worden, maatschappelijke betrokkenheid, betekenisvol werk

Dagelijks functioneren:

Basis ADL, instrumentele ADL, werkvermogen, health literacy

NB: Het gaat hier om indicatoren, die bottom up verzameld en geformuleerd zijn!

Hoe denken de verschillende werkers over gezondheid?

Op basis van de kwalitatieve resultaten werd een **survey vragenlijst** samengesteld en aan de zeven stakeholder domeinen aangeboden.

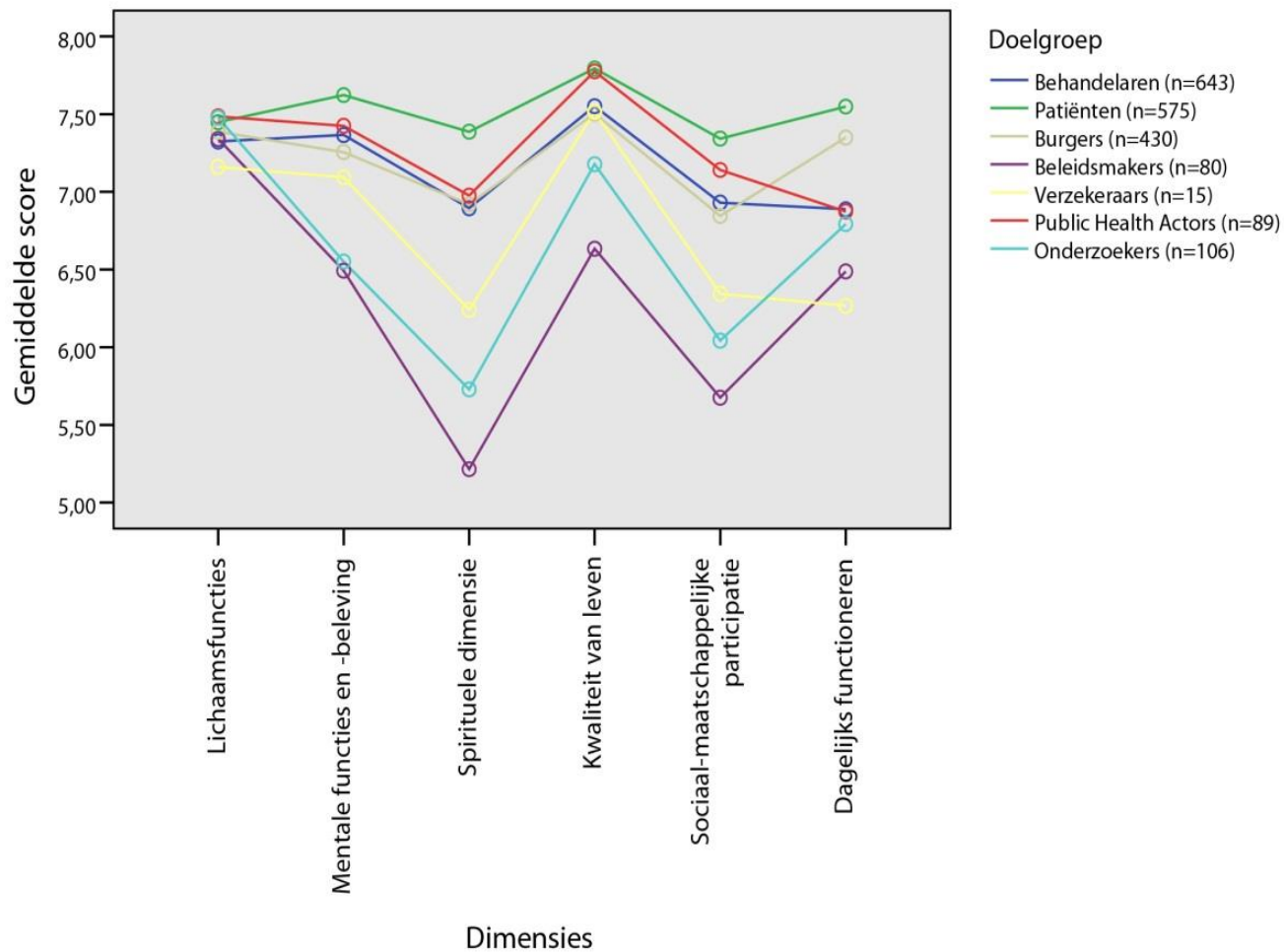
De respons bedroeg 1938 reacties:

- 643 Behandelaren (artsen, fysiotherapeuten, verpleegkundigen & verzorgenden) (panels)
- 575 Patiënten (panel)
- 430 Burgers (panel)
- 106 Onderzoekers
- 89 Gezondheidsvoorlichters
- 80 Beleidsmakers
- 15 Verzekeraars

Over het algemeen worden **de positieve en negatieve oordelen gedeeld.**

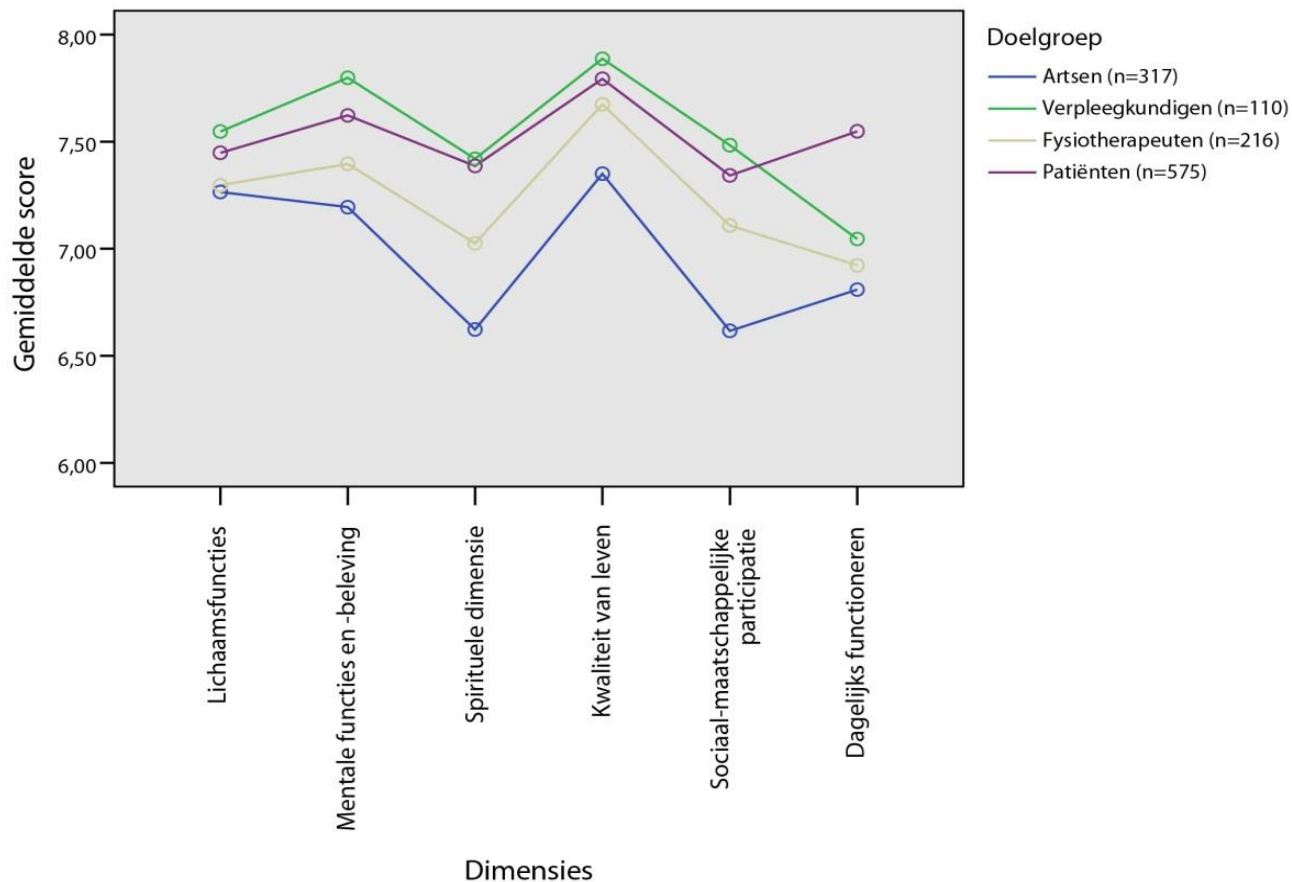
Resultaten: Verschillen tussen een brede en smalle opvatting over gezondheid!

Gemiddelde score per dimensie voor de verschillende doelgroepen

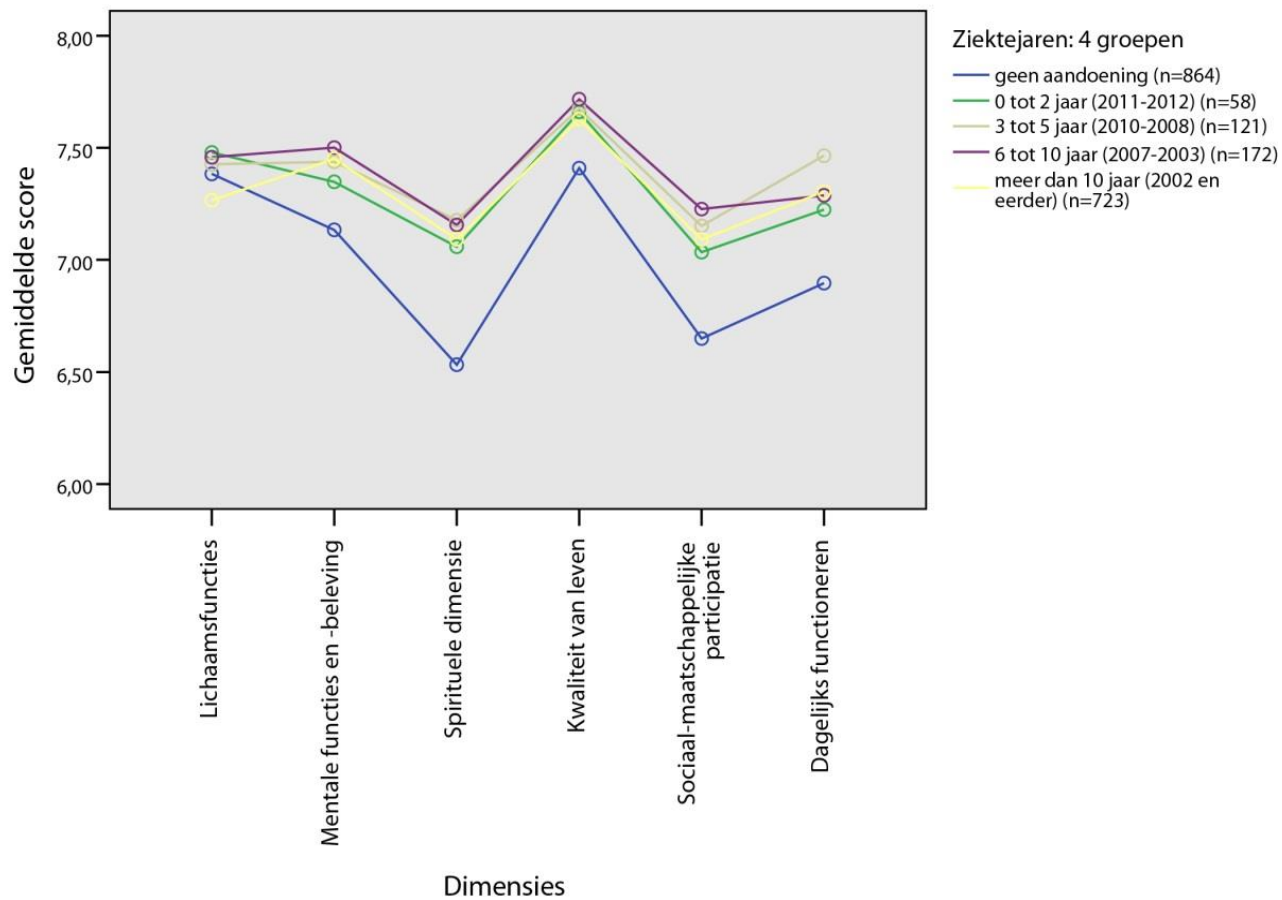
Patiënten en verschillende behandelaren:

Gemiddelde score per dimensie voor patiënten en behandelaren

Invloed van de duur van een chronische ziekte:

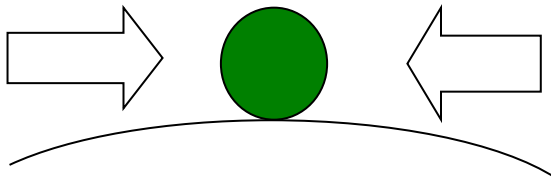
Gemiddelde score per dimensie bij verschillende ziekteduur voor totale populatie

- 1. Wat betekent dit nieuwe concept van gezondheid voor jou als zorgprofessional?**
- 2. Voorbeelden uit de praktijk van hoe dit nieuwe gezondheidsconcept kan bijdragen aan de kwaliteit van de langdurige zorg.**

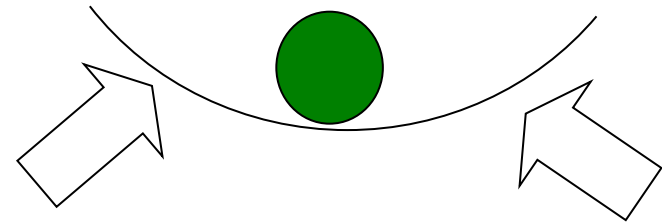
Benadering LBI

Controle model:

- focus op probleem
- variatie uitschakelen
- continue monitoring
 - direct ingrijpen
- statisch evenwicht.

Adaptatie model:

- focus op systeem
- variatie benutten
- zelfregulatie stimuleren,
 - indirect sturen
- dynamisch evenwicht.

(Ten Napel *et al.*, 2006; WUR/LBI)